

Leerlingen van Nutsschool Zorgvliet in Den Haag luisteren naar hun juf Marianne Aalbers die vertelt hoe wandelende tak Zippy doodgaat. Foto Martijn Beekman / de Volkskrant

Met de hele klas naar een begraafplaats

REPORTAGE

Het lesprogramma Zippy's Vrienden helpt de jongste leerlingen op basisscholen omgaan met tegenslag en verdriet. 'Ieder kind krijgt met verlies te maken.'

Van onze verslaggever
Robin Gerrits

DEN HAAG Enkele honderden kinderen uit de jongste groepen van de basisschool worden sinds januari vertrouwd gemaakt met zware thema's als het verlies van een dierbare, eenzaamheid, scheiding en pesten. De 5- tot 7-jarigen brengen tegen het einde van het lesprogramma met de hele klas een bezoek aan een begraafplaats.

Even schrikken? Het zijn vaste onderdelen van *Zippy's vrienden*, een in Engeland ontwikkeld les-

programma dat in inmiddels zestien landen kinderen zogenoemde copingsstrategieën leert: manieren om met tegenslag om te gaan.

'Veel ellende bij jongeren ontstaat als ze geen uitweg weten voor hun nare gevoelens', zegt Erik-Jan de Wilde, programmaleider bij het Nationaal Jeugdinstuut. Hij kent het programma uit de tijd dat hij namens de Rotterdamse GGD een methode zocht om sociaal-emotionele problemen bij de jeugd te voorkomen. 'Mensen kunnen zich dan gaan opsluiten of vluchten in zelfbeschadiging. Achter de methode *Zippy's vrienden* zit de goede gedachte dat als je al vroeg allerlei verschillende copingsstrategieën vanzelfsprekend maakt, dat later vermoedelijk positief effect sorteert.'

Vermoedelijk, want hoe het op de lange duur werkt, is nog niet bekend. Maar gedegen wetenschap-

pelijk onderzoek in Denemarken en Litouwen toont aan dat het kinderen helpt voor zichzelf op te komen, en probleemgedrag vermindert. In Noorwegen loopt een langetermijnstudie naar de effecten van het uit zelfmoordpreventie voortgekomen project.

Openbare basisschool De Tweemaster in Duindorp is een van de veertien scholen in Den Haag en Rotterdam die ermee begonnen zijn. Combinatieklas 3/4 krijgt de belevenissen te horen van Tim, Lisa en Bella en hun wandelende tak Zippy. Na elk verhaal moeten de kinderen nadenken over wat zij zouden doen, en spelen ze situaties na in rollenspellen. Leerkracht Nathalie Goderie is enthousiast. 'Het zit goed in elkaar. Het geeft praktische handvatten, waarop de kinderen gretig inspringen.'

'Zippy is bedoeld om jonge kinderen te leren omgaan met alle-

daagse tegenslagen en problemen', zegt psycholoog Marion Panis. Zij richtte in 2005 de stichting Kids en Emotionele Competenties op om het programma naar Nederland te halen. 'In andere methoden mag een leerkracht vaak niet te diep ingaan op verdriet. Hier gebeurt dat juist wel. Ieder kind komt immers in aanraking met verlies. Of het nu de dood van een huisdier, oma of een scheiding is.'

De introductie van een lesprogramma op sociaal-emotioneel vlak lijkt opmerkelijk in een tijd dat staatssecretaris Dijkzema steeds hamert op het belang van de basisvaardigheden taal en rekenen. 'Maar we vinden juist een goede basis zo belangrijk', zegt Goderie. 'Als kinderen zich veilig voelen, gaat het leren ook beter.'

Daarom is de doelgroep ook zo jong als maar kan. 'Tot en met hun vierde zijn kinderen nog vooral

met zichzelf bezig', zegt Goderie. 'Maar dan gaat hun wereld open. Juist als relaties ontstaan, en de verhoudingen binnen de groep worden bepaald, moet je die kinderen weerbaar maken.'

Uiteindelijk gaat de juf met de klas een begraafplaats op. 'Veel ouders zullen daar huiverig voor zijn', zegt Panis. 'Maar juist deze les blijkt door kinderen en leerkrachten erg te worden gewaardeerd.'

Als Zippy kinderen leert omgaan met verlies en dood, zou het dan een uitkomst kunnen zijn voor de school waar onlangs een opvangkracht werd doodgestoken? 'Dat kan ik niet zeggen', zegt Panis. 'Maar ik kan me wel voorstellen dat Zippy een rol speelt in het voorkomen van *loners* als de jongen die op die Duitse school een bloedbad aanrichtte. Een van de eerste dingen die je in Zippy leert, is hulp te vragen.'